ΜΑΚΕΔΟΝΙΚΕΣ ΙΣΤΟΡΙΕΣ

Ο ΚΕΛ - ΠΕΤΡΟΣ ΚΑΙ Η ΕΔΕΣΣΑ

(Παράδοσις τῆς Ἐδέσσης)

Πολὺ πρίν πάρουνε τὴν Κωνσταντινούπολι οἱ Τοῦρκοι, εἶχε τουρκέψει ἡ Ἔδεσσα. Τούρκεψε, ἀλλὰ πολέμησε γερά. Καὶ πάλι δὲν θὰ ἔπεφτε στὰ τούρκικα τὰ χέρια, ἂν δὲν βρισκόταν ἕνας Ἐδεσσαῖος, Πέτρος τ' ὄνομά του, ποὺ, ἐπειδὴ ἦταν μαδημένο τὸ κεφάλι του, οἱ Ἐδεσσαῖοι τὸν λέγανε ὁ «Κασσιδιάρης», καὶ οἱ Τοῦρκοι ἔπειτα τὸν μεταφράσανε σὲ «Κὲλ - Πέτρο». Κ' ὡς «Κὲλ - Πέτρος» εἶνε πειὰ γνωστὸς στὴν τοπικὴ παράδοσι. Πολὺ ἦταν τὸ ἐπίθετό του, οὔτε ἡ παράδοσις τὸ ἔσωσε, οὔτε οἱ ἀπόγονοί του τὸ γνωρίζουν.

* * *

Πολλὲς ἐφόδους κάμανε οἱ Τοῦρκοι, γιὰ νὰ πάρουνε τὴν Ἔδεσσα, ἐδῶ καὶ 600 χρόνια, μὰ πάντα στάζανε τὰ μοῦτρα τους. Ὁ ἑλληνικὸς Βυζαντινὸς στρατὸς πολεμοῦσε μὲ καρδιά, πολεμοῦσε μὲ ἀπελπισία....

Συμβούλια ἀπάνω στὰ συμβούλια, πολεμικά, ἔκαναν οἱ Τοῦρκοι. Οἱ πασάδες εἶχαν πειὰ ἀπελπιστῆ... Νὰ λύσουν τὴν πολιορκία καὶ νὰ γυρίσουν πίσω στὰ Γιαννιτσᾶ ; Κινδύνευαν τὰ κεφάλια τους.

Ἐκεῖ λοιπὸν ποὺ συνεσκέπτοντο καὶ σιζητοῦσαν τί νὰ κάμουν, νὰ καὶ παρουσιάζεται μπροστά τους ὁ Κὲλ - Πέτρος, ταπεινός.

—Ἀφεντάδες μου, τοὺς λέει, ἐγὼ νὰ σᾶς δείξω, ποὺ εἶμαι Ἐδεσσαῖος, πῶς θὰ πάρετε τὴν Ἔδεσσα. Ἀλλὰ τί θὰ μοῦ δώσετε ἐμένα, ὅταν τὸ πετύχετε ;

—Ὅ,τι θέλεις, τοῦ εἶπε ὁ πασᾶς. Θὰ σοῦ δώσουμε ὅσα χτίματα, σπίτια καὶ μπαχτσέδες θέλεις. Θὰ σοῦ δώσουμε χρήματα πολλὰ καὶ θὰ σὲ κάνουμε ἐσένα καὶ τοὺς ἀπογόνους σου, ὅσο θὰ ὑπάρχη ἡ δική σου ἡ γενηά, διοικητὰς τοῦ τόπου. Ὅ,τι λὲς ἐσὺ θὰ γίνεται. Φτάνει ἕνα ἀκόμα νὰ μᾶς ὑποσχεθῆς ὅτι θὰ κάνης....

—Τί ;

—Ἐσὺ καὶ ἡ οἰκογένειά σου θὰ τουρκέψετε.

—Σύμφωνος.

Κι' ἕνα βράδυ βροχερό, πῆγε τοὺς Τούρκους ὁ Κὲλ - Πέτρος καὶ ἀπὸ ἕνα δρόμο κρυφὸ καὶ μυστικό, ἕνα μονοπάτι ποὺ ὑπάρχει καὶ σήμερα ἀκόμα στῆς Ἐδέσσης τὸ χωριό, τοὺς ἀνέβασε ἀπάνω στὴν πόλι καὶ τὴν καταλάβανε.

Τὸ μονοπάτακι αὐτὸ καὶ σήμερα λέγεται μὲ τὸ ὄνομα ποὺ τοῦ δώσανε οἱ Τοῦρκοι τότε. Λέγεται «ἀλάνι», ποὺ σημαίνει «ἔφοδος». Ἀπὸ ἐκεῖ δηλαδὴ ἔγινε ἡ ἔφοδος καὶ κατελήφθη ἡ Ἔδεσσα.

Οἱ Ἕλληνες, ὅταν καταλάβανε τί συνέβη, ἤταν πειὰ ἀργά. Πολεμῆσαν, πολεμῆσαν, ὥσπου πεσανε ὅλοι νεκροί ! Τοὺς νεκροὺς αὐτοὺς, λέει ἡ παράδοσις, τοὺς θάψανε ἐκεῖ κοντά, στὸ μεγάλο καταρράκτη, λίγο παραπέρα ἀπὸ τὸ μέρος ποὺ βρίσκεται καὶ σήμερα τὸ χριστιανικὸ νεκροταφεῖο.

Κατὰ περίεργη δὲ πάλιν σύμπτωσι, στὸ μέρος ἐκεῖνο ἀκριβῶς ὅπου ἐτάφησαν οἱ ὑπερασπισταὶ τῆς πόλεως στρατιῶτες, ἐτάφησαν κατὰ τὸ 1912 καὶ οἱ Ἕλληνες στρατιῶτες, ποὺ ἀπέκαμαν ἀπὸ τὰ δεινὰ τῆς ἐκστρατείας καὶ τὶς ἀσθένειες, στὰ Βοδενά...

* * *

Σὰν τούρκεψε πειὰ ἡ Ἔδεσσα, ὅλος χαρὰ ὁ Κὲλ - Πέτρος, πῆγε στὸ σπίτι του, γιὰ νὰ προετοιμάση μιὰ μοναχοκόρη ποὺ εἶχε γιὰ τὶς τιμὲς καὶ τὰ ἀξιώματα ποὺ θὰ τοῦ δίνανε οἱ Τοῦρκοι.

—Καὶ πῶς, τὸν ρώτησε ἐκείνη, Ἕλληνες ἐμεῖς καὶ χριστιανοί, θὰ τιμηθοῦμε ἀπὸ τοὺς Τούρκους, ποὺ τοὺς πολεμοῦσαμε ὡς σήμερα ἀκόμη;

Ὁ Κὲλ - Πέτρος ἀναγκάστηκε νὰ τῆς πῆ τὸ μυστικό.

Μόνο ποὺ δὲν τὸν ἔπνιξε τότε ἡ καλὴ ἐκείνη κόρη.

—Σύ, σύ, πρόδωσες τὴν πατρίδα σου !... τοῦ φώναξε. Καὶ δὲν σοῦ ἔφτασε ἡ ἀτιμία, ἀλλὰ θέλεις καὶ νὰ μᾶς τουρκέψης !...

Καὶ τὸν ἔδιωξε ἀπὸ τὸ σπίτι κακὴν κακῶς.

Καταξεσχισμένος καὶ καταματωμένος ὁ Κὲλ - Πέτρος, ἔφυγε, πῆγε στὸν πασᾶ καὶ τοῦ διηγήθηκε ὅτι ἡ κόρη του, τὸ μόνο καὶ μοναχὸ μέλος τῆς οἰκογενείας του, ὄχι μόνον ἀρνεῖται νὰ τουρκέψη, ἀλλὰ καὶ λίγο ἔλειψε μάλιστα νὰ τὸν πνίξη, ἂν δὲν ἔφευγε.

—Τὴν γκαούρισσα !... εἶπε ὁ πασᾶς, καὶ διέταξε νὰ τὴν φέρουν μπροστά του.

Τοῦ τὴν πήγανε σέρνοντας.

Στὴν ἀρχὴ ὁ πασᾶς τῆς ἔταξε χίλια - διὸ γιὰ νὰ τουρκέψη. Μὰ ἐπειδὴ αὐτή, μὲ θάρρος, ἔβρισε καὶ τὴν πίστι του καὶ τὸν σουλτᾶνο του, κ' αὐτόν, μάνιασε ὁ Τοῦρκος ἀρχιστράτηγος καὶ ἔδωσε διαταγὴ νὰ τὴν κάψουν ζωντανή, σ' ἕνα λόφο, ποὺ εἶνε πάνω ἀπὸ τὴν πόλι. Στὸ λόφο αὐτὸ εἶνε οἱ στρατῶνες σήμερα καὶ τὸν ὀνομάζουν ἀπὸ τότε «Κὴς - Τεπεσί», δηλαδὴ ὁ «Λόφος τῆς Παρθένου».

Ἐκεῖ πάνω κάψανε ζωντανὴ τὴν ἄτυχη Ἑλληνοπούλα !

Ὅσο γιὰ τὸν Κὲλ - Πέτρο, αὐτὸς τούρκεψε, πῆρε ἄλλο ὄνομα, τουρκικό, ἔγινε διοικητὴς τοῦ τόπου, πῆρε ὅποια σπίτια, χτίματα καὶ περιβόλια τῶν Ἑλλήνων ἤθελε, ξαναπαντρεύτηκε μὲ Τουρκάλες καὶ ἔκανε παιδιά, καὶ τὰ παιδιά του ἀπογόνους.

Λένε ἀκόμα πῶς ὁ προδότης αὐτὸς ἔζησε χρόνια πολλὰ καὶ πέθανε γέρος καὶ καταραμένος. Ἀπὸ τὴν Ἔδεσσα δὲν βγῆκε ποτὲ παραέξω, οὔτε καὶ ἀπὸ τὸ σπίτι του.

Σὰν πέθανε αὐτός, τὴ διοίκησι τὴν πῆραν τὰ παιδιά του καὶ τὴν βαστάξανε χρόνια ἀρκετά. Γιατί κι' ἀπὸ τὰ παιδιά του, τὴν πήρανε τὰ ἐγγόνια του, κι' ἀπ' τὰ ἐγγόνια τὰ δισέγγονά του...

* * *

Μὰ ὁ Θεὸς δὲν εἶχε λησμονήσει τὴν προδοσία.

Πέρασαν χρόνια ἀρκετά. Περάσανε αἰῶνες !...

Ἡ μνήμη τοῦ Κὲλ - Πέτρου μόνον ὡς ἀνάμνησις ἑνὸς κακοῦ προδότη τῆς πατρίδος καὶ ὁλεθροῦ πατέρα ἔμεινε στοὺς χριστιανοὺς τῆς πόλεως. Οἱ ἀπόγονοί του ὡστόσο στὴ συνείδησι τῶν χριστιανῶν δὲν ἦσαν ἐπιβαρυμένοι μὲ τὸν προπάππου των τὸ ἔγκλημα. Ἐβδελύσσοντο τὸν Κὲλ - Πέτρο, ἀλλὰ δὲν περιφρονοῦσανε τὰ τρισεγγόνια του. Ἡ ἁμαρτία τῶν προγόνων, γιὰ τὸν κόσμο, ξεπλύθηκε μέσα στοὺς αἰῶνες ποὺ περάσανε !

Ὁ Κὲλ - Πέτρος πῆγε στὸν πασᾶ καὶ τοῦ διηγήθηκε...

Λησμονοῦνε οἱ ἄνθρωποι, ἀλλὰ ἐπιβλέπει καὶ ἐφορεύει ὁ Θεός !...

Καὶ ὁ Θεὸς ἔδωσε τὴ δικαιοσύνη.

Ἔφτασε τὸ 1912. Ὁ Βαλκανικὸς πόλεμος εἶχε κηρυχθῆ. Τὰ ἑλληνικὰ ἀπελευθερωτικὰ στρατεύματα πλησίαζαν στὴν πόλι τῆς Ἐδέσσης.

Ταραχή, φόβος, τρόμος καὶ σύγχισις, μέσα στὴν πόλι, ἀπὸ τοὺς Τούρκους. Τέλος πάντων ἐπεκράτησαν οἱ φρονιμώτεροι, μεταξὺ τῶν ὁποίων καὶ ὁ τότε Ὀθωμανὸς καϊμακάμης, καὶ ἀπεφάσισαν τὰ ἑξῆς :

Ἐπιτροπὴ ἐγκρίτων πολιτῶν, Τούρκων καὶ χριστιανῶν, ἔχουσα ἐπὶ κεφαλῆς τὸν τότε Τοῦρκο δήμαρχο Ἐδέσσης Ἀλῆ μπέη, νὰ βγῆ ἔξω ἀπὸ τὴν πόλι καὶ νὰ προϋπαντήση τὸν ἑλληνικὸ στρατό, δίδουσα σ' αὐτὸν τὰ κλειδιὰ τῆς πόλεως.

Ἔτσι κι' ἔγινε.

Ὁ Τοῦρκος δήμαρχος, ὁ Ἀλῆ μπέης, ἕνα γεροντάκι κοντό, ἀγαθὸ καὶ ἀσπρομάλλικο, ὅταν εἶδε τὸν ἑλληνικὸ στρατὸ προχωροῦντα, καταλάτρινο καὶ τρομαγμένο, στάθηκε ἤμπρός, προσκύνησε καὶ γονατιστὸς προσέφερε μέσα σ' ἕναν ἀσημένιο δίσκο τὰ κλειδιὰ τῆς πόλεως στοὺς ἐλευθερωτάς...

Ὅλοι τότε οἱ χριστιανοί, ποὺ ἦσαν ἐκεῖ, ἔκαμαν τὸ σταυρό τους.

Ἔκαμαν τὸ σταυρό τους, εὐχαριστοῦντες τὸν Θεό, γιατί ξανάγινε ἡ πατρίδα τους ἑλληνική καὶ γιατί ἐκείνη τὴ στιγμὴ εἶδαν ἕνα θαῦμα, ποὺ τοὺς ἔκανε νὰ σκεφθοῦν τὴν Θεία ἀνταπόδοσι :

Ὁ Τοῦρκος δήμαρχος Ἐδέσσης δηλαδή, ποὺ προσέφερε γονατιστὸς καὶ ταπεινὸς τὰ κλειδιὰ τῆς πόλεως στὸν ἑλληνικὸ στρατό, ἦταν κατ' εὐθεῖαν ἀπόγονος τοῦ Κὲλ - Πέτρου, τοῦ προδότου ποὺ παρέδωσε πρὸ 500—600 ἐτῶν τὴν πόλι τῆς Ἐδέσσης στοὺς Τούρκους !...

—Ὁ Θεός, εἶπαν τότε ὅλοι, ἀργεῖ, ἀλλὰ δὲν λησμονεῖ !...

Σ. Σ.

ΚΟΥΒΕΝΤΟΥΛΕΣ

ΟΙ ΠΑΝΤΡΕΜΕΝΟΙ ΚΑΙ ΟΙ ΑΝΥΠΑΝΤΡΟΙ

—Πῶς συμβαίνει νὰ ξεχωρίζουν ἀμέσως ἡ γυναῖκες τὸν παντρεμένο ἄνδρα ἀπὸ τὸν ἀνύπαντρο ;

—Ἀπλούστατα, ὅπως συμβαίνει νὰ ξεχωρίζουν οἱ ἔμπειροι κυνηγοὶ θηρίων τὸ λεοντάρι ποῦζησε στὸ κλουβί, ἀπὸ κεῖνο ποῦζησε ἐλεύθερο στὴ ζούγκλα !...

ΖΗΤΟΥΝΤΑΙ τὰ ὑπ' ἀριθμὸν 1 καὶ 5 τεύχη τοῦ «Μπουκέτου». Τὸ Γραφεῖο μας πληρώνει τὰ τεύχη αὐτὰ ἀρκετὰ νὰ εὑρίσκωνται εἰς καλὴν ὁπωσδήποτε κατάστασιν—πρὸς 30 δραχμὰς ἕκαστον. Πληροφορίαι στὰ γραφεῖα μας.